

UNIwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

Katedra i Klinika Reumatologii, Rehabilitacji i Chorób Wewnętrznych

ul. 28 Czerwca 1956 r. 135/147
61-545 Poznań

tel. 061 8 310 244
fax 061 8 310 244
e-mail: samborskiw@tlen.pl

Biuletyn Wydziału Nauk o Zdrowiu

wpłynęło dnia 15.02.2022
DU 11-2-7-66/02/22 of

Poznań 20.01.2022

Recenzja

Rozprawy doktorskiej mgr Hanny Zbroi pt. Znaczenie suchych kąpielii ozonowych w poprawie czynników ryzyka oraz jakości życia pacjentów z chorobą tętnic obwodowych”

Choroba tętnic obwodowych (PAD), to z całą pewnością narastający problem społeczny. Badania epidemiologiczne pokazują, że częstość jej występowania to 3 – 10%, a u osób powyżej 70 r. ż. nawet 14 – 29%. Jest według statystyk trzecią najczęstszą chorobą układu krążenia po zaburzeniach wieńcowych naczyń krwionośnych oraz udarze mózgu. Jej forma dotycząca kończyn dolnych w związku z nierzadko bezobjawowym początkiem rozpoznana dopiero na etapie chromania przestankowego może skutkować zgonem 10 – 15% pacjentów w ciągu 5 lat od postawienia diagnozy.

Choroba, jak powszechnie wiadomo, jest powodowana miażdżycą tętnic obwodowych powodującą ich zwężenie, a w skrajnych przypadkach niedrożność czy wręcz zamknięcie przepływu. Dotyczy częściej mężczyzn, jej

występowanie wiąże się ze współistnieniem licznych czynników ryzyka wymienianych również w przypadkach innych chorób układu sercowo – naczyniowego. Leczenie, to modyfikacja czynników ryzyka, zwalczanie chorób współistniejących takich, jak cukrzyca, nadciśnienie tętnicze czy zaburzenia gospodarki lipidowej. Niestety, w licznych przypadkach konieczne jest zastosowanie inwazyjnych metod leczenia, głównie angioplastyki i chirurgii rekonstrukcyjnej, które niosąc radykalną pomoc obarczone są niestety pewnym ryzykiem powikłań lub nieskuteczności. Mgr Hanna Zbroja w rozprawie doktorskiej pt. „Znaczenie suchych kąpiei ozonowych w poprawie czynników ryzyka oraz jakości życia pacjentów z chorobą tętnic obwodowych” proponując określone rozwiązania terapeutyczne nawiązuje, być może nieświadomie, do odwiecznej zasady – „lepiej zapobiegać niż leczyć”. W pracy przedstawiła możliwości zastosowania stosunkowo mało popularnego rodzaju zabiegów z zakresu medycyny uzdrowskiej, jakimi są suche kąpiele kwasowęglowe w zmodyfikowanej formie w postaci zastosowania mieszanki tlenowo – ozonowej. Suche kąpiele są stosunkowo rzadko wykorzystywanym zabiegiem balneologicznym. Powodem nie jest ich brak skuteczności, lecz forma wymagająca odpowiedniego zaplecza technicznego oraz brak bezpośredniego i szybkiego odczuwania oddziaływania zabiegów przez organizm człowieka. Pacjent uzdrowiska oczekuje szybkiego efektu terapii, jego wyraźnego działania, co osiąga się nawet po jednorazowym seansie np. masażu czy krioterapii. Wiele zakładów przyrodoleczniczych ustawiając się w myśl zasady „frontem do klienta”

zarzuca niesłusznie metody tradycyjne i mniej popularne, a przecież często skuteczne przy systematycznej aplikacji.

Praca doktorska mgr Hanny Zbroi jest obszernym dziełem liczącym 189 stron i zawierającym wstęp, cele badania, metodologię, wyniki, omówienie wyników wraz z dyskusją, wnioski, piśmiennictwo oraz streszczenia, spis tabel i rycin. W spisie literatury widnieje aż 511 pozycji. Dominują prace anglojęzyczne, lecz, co ważne, uwzględniono również dokonania polskich naukowców.

Celem badań było oszacowanie potencjalnego wpływu kąpieeli tlenowo – ozonowych na czynniki ryzyka choroby tętnic obwodowych oraz na jakość życia i sprawność fizyczną u pacjentów z czynnikami ryzyka PAD i wskaźnikiem ramię- kostka (ABI) będącym w normie lub wskazującym na początkowe stadium choroby tętnic obwodowych. Analizie poddano efektywność ozonoterapii w porównaniu z grupą kontrolną oraz z suchymi kąpielami w dwutlenku węgla. Niezależnym celem badań była identyfikacja ewentualnych zależności pomiędzy współczynnikiem kostka – ramię, a czynnikami ryzyka PAD, jakością życia, aktywnością i sprawnością fizyczną oraz elementami diety u pacjentów z czynnikami ryzyka PAD i ABI będącym w normie lub wskazującym na początkowe stadium choroby tętnic obwodowych.

Badania zostały przeprowadzone w Katedrze i Zakładzie Diagnostyki Funkcjonalnej i Medycyny Fizykalnej Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie. Sformułowano stosowne kryteria włączenia do badań i kryteria

wykluczające, w związku z czym spośród 145 ochotników zakwalifikowano 75 osób, a badanie ukończyło 71 pacjentów. Wobec pacjentów zastosowano precyzyjnie dobrane badania ankietowe, procedury zabiegowe i zaplanowane pomiary. Uzyskano wyniki, które opracowane zostały z pomocą dobrze dobranych testów statystycznych. Oprócz ich dokładnego opisu zobrazowano je przy pomocy 10 tabel i 8 rycin. Imponujące są omówienie wyników i dyskusja z umiejętnym wykorzystaniem danych z piśmiennictwa świadczących o bardzo dobrej znajomości przez kandydatkę literatury przedmiotu. Przeprowadzone i omówione wyniki badań doprowadziły doktorantkę do następujących wniosków:

- cykl zabiegów suchych kąpeli ozonowych znacząco poprawia wartości wskaźnika kostka – ramię, który jest szeroko stosowany diagnostycznie w chorobie tętnic obwodowych. Porównywalny (choć nieznacznie mniejszy) efekt wywiera cykl zabiegów suchych kąpeli w dwutlenku węgla. Ozonoterapia korzystnie wpływa, redukując czynniki ryzyka PAD takie, jak rozkurczowe ciśnienie tętnicze, procentowa zawartość tkanki tłuszczowej w organizmie czy stosunek talia : biodra. Z kolei suche kąpiele CO₂ poprawiają wskaźniki takie, jak indeks masy ciała, tętno spoczynkowe i stężenie triacylogliceroli we krwi;

- jakość życia (w tym funkcjonowanie fizyczne, ogólne poczucie zdrowia oraz odczuwanie bólu) pacjentów z chorobą tętnic obwodowych może zostać poprawiona zarówno w wyniku ozonoterapii jak i suchych kąpeli w dwutlenku węgla;

-jednym z pozytywnych efektów zabiegów fizykalnych, w tym suchych kąpiei ozonowych i dwutlenku węgla jest podejmowanie zwiększonej aktywności fizycznej, która z kolei zmniejsza ryzyko rozwoju PAD i prowadzi do poprawy jakości życia;

-wskaźnik kostka – ramię wykazuje zależności z glikemią na czczo, HDL – cholesterolem oraz skurczowym i rozkurczowym ciśnieniem tętniczym krwi;

-wskaźnik kostka – ramię wykazuje zależność z aktywnością i sprawnością fizyczną, jak również z czasem spędzonym siedząc. Zwiększenie regularnej aktywności fizycznej i ograniczenie czasu spędzonego siedząc zmniejsza ryzyko rozwoju choroby tętnic obwodowych;

-dieta ma wpływ na rozwój chorób tętnic obwodowych. Większe spożycie owoców, orzechów i ziaren, jak również niższe spożycie wędlin, wyrobów wędliniarskich oraz czerwonego wywołuje efekt ochronny przeciwko rozwojowi PAD.

Podsumowanie:

Rozprawę doktorską mgr Hanny Zbroi pt. „Znaczenie suchych kąpiei ozonowych w poprawie czynników ryzyka oraz jakości życia pacjentów z chorobą tętnic obwodowych” oceniam bardzo wysoko. Poza przeprowadzeniem bardzo dobrze zaplanowanych badań oraz ujęciem wyników w bardzo wartościowe wnioski

warto docenić pewien aspekt historyczny rozprawy, o czym krótko wspomniałem na początku recenzji.

Z obowiązku recenzenta proponuję sformułować kilka uwag.

Pierwsza dotyczy sposobu wykorzystania piśmiennictwa. Cytowanie zgodnie z omawianą tematyką, natomiast spis zaprezentowany jest alfabetycznie. Nie jest to wprawdzie mankament, ale trochę zaburza skupienie czytelnika.

Druga uwaga dotyczy celów. Przedstawiono je w formie opisowej, moim zdaniem natomiast lepiej byłoby ująć je w punktach wzorem odpowiadającym na nie wniosków. Poza tym zbędny jest w tym fragmencie akapit opisujący istotę zastosowanych zabiegów i zasługi Narodowego Funduszu Zdrowia.

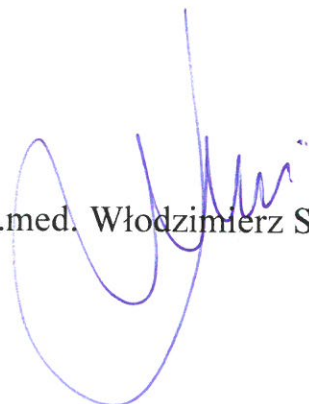
Kolejna uwaga, to brak wykazu skrótów, odczuwalny zwłaszcza w zrozumieniu często używanego skrótu ABI.

Wreszcie uwaga ostatnia – w pierwszym wniosku podkreślającym korzystny wpływ ozonoterapii redukujących czynniki ryzyka PAD chodzi zapewne o obniżenie rozkurczowego ciśnienia tętnicze, zmniejszenia procentowej zawartości tkanki tłuszczowej w organizmie czy poprawę stosunku talia : biodra.

Powyższe uwagi nie ujmują w żadnym stopniu wartości pracy. Doceniam bardzo skrupulatne i wyczerpujące jej opracowanie, a w szczególności wspaniałą dyskusję z wykorzystaniem niezwykle bogatego piśmiennictwa. Zwracam się tym samym do Pani Przewodniczącej i Wysokiej Rady Naukowej Dyscypliny Nauk

o Zdrowiu o dopuszczenie mgr Hanny Zbroi do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof.zw. dr hab.med. Włodzimierz Samborski

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'W' followed by the surname 'Samborski' written in a cursive script.